

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

En ny viltförvaltningslagstiftning, SOU 2025:125, dnr LI2026/00074

Förvaltningsrätten anser i stort att det är positivt att samla lagstiftningen på jaktområdet i en ny viltförvaltningslag och en ny viltförvaltningsförordning för att få en tydligare struktur, modernare bestämmelser och bättre överensstämmelse med EU-rätten. Här kan särskilt lyftas fram de klargörande definitioner som samlats i lagförslagets inledning.

Förvaltningsrätten har vissa synpunkter på utredningens förslag som redovisas nedan.

Förenklad populationsreglerande jakt på varg (avsnitt 6.2)

Utredningen föreslår att en ny bestämmelse om populationsreglerande jakt efter varg ska införas i viltförvaltningsförordningen. Den nya bestämmelsen innehåller färre kriterier än den nuvarande. Det ska t.ex. inte längre ställas krav på att annan lämplig lösning saknas och genom detta anges även kravet på ett visst syfte med jakten falla bort. Utredningen anser att detta bättre speglar vargens nya skyddsstatus enligt art- och habitatdirektivet, när vargen inte längre är en strikt skyddad art utan en skyddad art som får bli föremål för förvaltningsåtgärder.

Förvaltningsrätten kan konstatera att utredningens förslag huvudsakligen motiveras med att vargen inte längre finns uppräknad i art- och habitatdirektivets bilaga IV utan numera finns i bilaga V. Det bör därvid noteras att förslaget innebär ett avsteg från tidigare ordning där Sverige har valt att ge järven ett mer långtgående skydd än vad som följer av direktivet, genom att järven jämföras med de arter som finns i bilaga IV.

Gällande utredningens bedömning att den beslutande myndigheten inte längre blir bunden av krav på ett visst syfte med jakten för att kunna besluta

om jakt anser förvaltningsrätten att det ändå bör framhållas att åtgärder som vidtas i enlighet med art- och habitatdirektivet fortfarande *ska syfta till* att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos bl.a. arter av vilda djur av gemenskapsintresse (artikel 2.2 direktivet). Detta gäller varje åtgärd som en medlemsstat vidtar med stöd av direktivet, inkluderat åtgärder i enlighet med artikel 14 (jfr bl.a. EU-domstolens avgöranden C-436/22 och C-629/23).

Ytterligare regionalisering av beslut om skydds jakt (avsnitt 8.4.1)

Utredningen föreslår att länsstyrelserna ska kunna besluta om skydds jakt på de stora rovdjuren utan föregående delegation från Naturvårdsverket. En följd av detta blir att Naturvårdsverkets uppföljning inte längre kan leda till att en delegation ändras eller återkallas. Om skydds jakten försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus, eller annars används i för stor omfattning, ska Naturvårdsverket genast anmäla det till regeringen för att möjliggöra åtgärder.

Förvaltningsrätten kan inte se att utredningen har angett vilka åtgärder som kan bli aktuella om det bedöms att en länsstyrelse i för stor omfattning beslutar om skydds jakt på de stora rovdjuren. Det är därför svårt att bedöma och jämföra om dessa åtgärder kan antas vara lika effektiva som den nuvarande möjligheten för Naturvårdsverket att ändra eller återkalla en delegation. Ingridanden kan dock, enligt förvaltningsrättens uppfattning, i vart fall förväntas ta längre tid när Naturvårdsverket först ska anmäla sina observationer till regeringen i stället för att direkt kunna agera på egen hand. Förvaltningsrätten anser att dessa aspekter av förslaget bör uppmärksammas vidare.

Miljöorganisationers rätt att överklaga (avsnitt 11.3.2)

Utredningen föreslår att överklagbara domar och beslut om jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter ska få överklagas av en ideell förening eller en annan juridisk person som uppfyller vissa angivna kriterier. Kriterierna som ska vara uppfyllda motsvarar kriterierna i 16 kap. 13 § miljöbalken, i enlighet med HFD 2018 ref. 7. Ett av kriterierna är att organisationen ska ha bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år.

Förvaltningsrätten anser att det är bra att ideella organisationers rätt att överklaga jaktbeslut regleras för att överensstämja med praxis. Vad gäller det uppställda kravet på verksamhet i Sverige noterar förvaltningsrätten dock att utredningen inte berör att även andra än svenska ideella organisationer kan ha intresse av att överklaga beslut som fattas i Sverige. Eftersom Sverige bl.a. delar den skandinaviska vargpopulationen och gränsrevir med Norge finns exempel på att en norsk ideell organisation tidigare har tillerkänts talerätt i mål om jakt på stora rovdjur i Sverige. Förvaltningsrätten anser att det finns skäl att beakta även detta scenario i det fortsatta arbetet.

Ändring av vissa beslut om populationsreglerande jakt på varg eller järv efter att beslutet har överklagats (avsnitt 11.3.3)

Utredningen föreslår att beslut om populationsreglerande jakt på varg eller järv ska kunna ändras av beslutande myndighet även om beslutet har överklagats och handlingarna har lämnats över till högre instans. Enligt utredningen kan ett beslut t.ex. behöva ändras så att det omfattar samma antal vargar fast i andra revir om det visar sig att ett revir har tömts, eller om det i ett revir finns en genetiskt viktig varg. Utredningen anger att antalet individer som besluten omfattar är avvägda för att reglera populationen på ett lämpligt sätt och att det inte är ovanligt att det därför finns trängande behov att kunna ändra ett beslut.

Förvaltningsrätten kan konstatera att utredningen inte enligt författningsförslaget föreslår några villkor för när det ska vara tillåtet att ändra angivna beslut. Enligt numera upphävda bestämmelser (23 e och 23 f §§ jaktförordningen) fanns tidigare en möjlighet att ändra beslut om licensjakt efter varg under förutsättning att det ”behövs med hänsyn till nya omständigheter eller av någon annan särskild anledning”. Förvaltningsrätten anser att det finns skäl att överväga att i paragrafen ange under vilka förutsättningar ett beslut får ändras i den angivna situationen, kopplat till de exempel som utredningen menar motiverar en ändringsmöjlighet. Förvaltningsrätten ställer sig dock frågande till att den beskrivna situationen *att ett revir visar sig ha tömts* ska motivera en ändring för att peka ut ett nytt revir. En sådan ändring skulle kunna resultera i att det efter jakten finns färre vargar kvar än vad som var avsikten vid den ursprungligen beslutade jakten för att reglera populationen.

Skyndsam handläggning i domstol (avsnitt 11.4 vad avser miniminivåer)

Utredningen föreslår bestämmelser i viltförvaltningslagen och viltförvaltningsförordningen om skyndsam handläggning av *mål* om fastställande av miniminivåer för stora rovdjur, *mål* om jakt på stora rovdjur, och *mål* om jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter. De två sistnämnda bestämmelserna motsvarar delvis nuvarande reglering i 42 b § jaktlagen och 58 a § jaktförordningen. En skillnad är dock att skyndsamhetskravet i 58 a § jaktförordningen gäller däri angivna *ärenden* om jakt, dvs kravet är inte begränsat till mål i domstol. Utredningen redogör inte för varför de föreslagna bestämmelserna begränsats till att enbart avse mål i domstol.

Enligt förvaltningsrättens mening kan det ifrågasättas varför ett skyndsamhetskrav inte ska omfatta även ärenden, dvs. handläggningen även hos beslutsmyndigheten. Att beslutsmyndigheten hanterar sina ärenden och fattar beslut skyndsamt är ofta en förutsättning för att domstolen i sin tur ska kunna fatta beslut i rimlig tid. För licensjakter som har fasta jakttider är det t.ex. avgörande för domstolens möjlighet till skyndsamhet inför jaktstart att myndigheterna fattar sina beslut i god tid innan jaktstart. Vid beslut om skydds jakt är skyndsamhet bl.a. viktigt vid myndigheternas överlämnande av

ett överklagande till domstol, då beslutad jakt som regel redan pågår. Förvaltningsrätten anser därför att kravet på skyndsam handläggning även ska gälla beslutsmyndigheten.

Konsekvensanalys – Sveriges domstolar (avsnitt 14.3.3)

Utredningen anger bl.a. att det är svårt att med någon säkerhet bedöma hur många mål som kan tillkomma hos domstolarna till följd av utredningens förslag. Den eventuella kostnadsökningen bedöms kunna rymmas inom nuvarande anslagsram, men utredningen anser det vara av vikt att regeringen följer utvecklingen och den eventuella kostnadsökningen för domstolarna.

Förvaltningsrätten, som noterar att den föreslagna regleringen innebär ökade möjligheter till överklagande av beslut samt också uppställer utökade krav på skyndsam handläggning hos domstolarna, välkomnar angiven uppföljning av effekterna av utredningens förslag för domstolarnas del.

Detta remissyttrande har beslutats av lagmannen Victoria Bäckström och rådmannen Daniel Wanhatalo efter föredragning av föredraganden Kristina Engman.

Victoria Bäckström